



Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article  
 Geliş Tarihi / Date Received : 19.11.2023  
 Kabul Tarihi / Date Accepted : 10.12.2023  
 Yayın Tarihi / Date Published : 31.12.2023  
 DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1392887>  
 e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

## NİYAZİ SAYIN'IN UŞŞAK MAKAMINDAKİ TAKSİMLERİ EKSENİNDE SEGÂH PERDESİ VE UŞŞAK MAKAMI SEYİR ANLAYIŞI

PINARBAŞI, Emre <sup>1</sup>

### ÖZ

Bu çalışmanın amacı, ünlü neyzen Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin incelenmesi ve segâh perdesi ile Uşşak makamının ilerleyişinin anlaşılmasına ışık tutmaktır. Araştırmanın ana hedefi, Uşşak makamında icra edilen taksimlerin özgün özelliklerini, yapılarını ve segâh perdesinin bu makamdaki kullanımını incelemektir.

Bu makale, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerini içeren ses kayıtlarının müzikal analizi ile gerçekleştirilecektir. Sayın'ın taksimleri, müzik teorisi ve analitik yöntemler kullanılarak incelenerek segâh perdesi ile Uşşak makamının özellikleri tespit edilecektir. Ayrıca, Türk müziği makamları ve ilerleme kavramıyla ilgili literatür incelemesi de çalışmanın temelini oluşturacaktır. Analizlerin sonuçları, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin segâh perdesi kullanımı ve Uşşak makamının ilerleyiş özelliklerinde dikkate değer benzerlikler ve farklılıklar sergilediğini

<sup>1</sup> Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Türk Müziği Bölümü, Türk Sanat Müziği ASD, [emrepinarbasi@gmail.com](mailto:emrepinarbasi@gmail.com), <https://orcid.org/0000-0003-0939-0087>

göstermektedir. Sayın'ın taksimlerinde segâh perdesi ile Uşşak makamı arasındaki ilişki ve bu ilişkinin ilerleme anlayışına etkisi analizlerde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Bu çalışma, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin segâh perdesi ve Uşşak makamı ilerleyişine önemli katkılarda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Sayın'ın taksimlerinin analizi, Türk müziği alanındaki bilgi birikimine Uşşak makamı ve segâh perdesi kullanımıyla ilgili yeni bakış açıları sunmaktadır.

Ayrıca, bu çalışma, gelecekteki araştırmalar için sağlam bir temel oluşturarak Türk müziği makamlarının ve ilerleme kavramının daha kapsamlı analizlerle incelenmesini teşvik etmektedir. Özellikle Niyazi Sayın gibi ünlü ustaların taksimlerinin incelenmesi, Türk müziği teorisi ve makam anlayışına daha geniş bir perspektif sunacaktır. Ayrıca, bu tür analizlerin Türk müziği eğitiminde kullanılması, öğrencilerin makamları ve ilerleme kavramını daha derinlemesine anlamalarına yardımcı olacaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Ney, Niyazi Sayın, Uşşak, segâh perdesi, seyir.

## **UNDERSTANDING OF SEGÂH PITCH AND UŞŞAK MAQAM PROGRESSION THROUGH THE LENS OF NİYAZİ SAYIN'S TAKSİMS IN UŞŞAK MAQAM**

### **ABSTRACT**

This article aims to explore the improvisational taksims by celebrated Turkish ney virtuoso Niyazi Sayın within the Uşşak mode, highlighting the nuances of the segâh pitch and the Uşşak mode's progression. The primary objective of this study is to scrutinize the distinct characteristics and structures of taksims executed in the Uşşak mode, as well as the utilization of the segâh pitch within this context.

Employing a musical analysis approach, the article dissects audio recordings of Niyazi Sayın's taksims in the Uşşak mode. The attributes of the segâh pitch and the Uşşak mode will be discerned through the application of music theory and analytical methods to Sayın's taksims. Additionally, a comprehensive review of Turkish music modes and progression concepts will serve as the foundational framework for this study.

Analysis results reveal notable similarities and differences in Niyazi Sayın's taksims within the Uşşak mode, particularly in the utilization of the segâh pitch and progression characteristics. These findings will be expounded upon in intricate detail, shedding light on the intricate relationship between the segâh pitch and the Uşşak mode within Sayın's taksims, and their profound impact on the understanding of musical progression.

This research highlights Niyazi Sayın's significant contributions through his taksims in the Uşşak mode, enhancing our understanding of the segâh pitch and Uşşak mode progression. The analysis of Sayın's taksims unveils fresh insights into the utilization of the Uşşak mode and the segâh pitch, thereby enriching our knowledge within the realm of Turkish music.

Moreover, this study establishes a solid groundwork for future investigations, encouraging more comprehensive examinations of Turkish music modes and the concept of progression. Specifically, a deeper exploration of taksims performed by esteemed masters like Niyazi Sayın will provide a broader perspective on Turkish music theory and mode comprehension. Furthermore, the integration of such analyses into Turkish music education will enable students to grasp modes and the intricacies of progression more profoundly.

**Keywords:** Ney, Niyazi Sayın, Uşşak, segâh pitch, progression.

## GİRİŞ

Türk müziğinde önemli bir yere sahip olan makamlar ve seyir anlayışı, bu müzik geleneğinin temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Uşşak makamı, Türk müziğinde sıklıkla kullanılan ve özgün karakteristik özellikleri ile dikkat çeken bir makamdır. Ayrıca, Uşşak makamında önemli bir rol oynayan segâh perdesi, makamın seyir özelliklerinin anlaşılması için kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, Türk müziğinin ünlü neyzeni Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimleri, bu makamın ve segâh perdesinin kullanımı ve seyir anlayışı açısından önemli bir kaynak sunmaktadır. Bu akademik çalışma, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin analiz edilerek, segâh perdesi ve Uşşak makamı seyir anlayışına ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma kapsamında, Sayın'ın taksimlerinde segâh perdesinin kullanımı, Uşşak makamının seyir özellikleri ve taksimlerin yapısal özellikleri ele alınacaktır.

Çalışmanın ilk bölümünde, Türk müziği makamları, seyir kavramı ve Uşşak makamının özellikleri hakkında genel bir çerçeve sunulacaktır. İkinci bölümde, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki

taksimlerinin analizi için kullanılan yöntemler ve süreçler detaylı bir şekilde anlatılacaktır. Üçüncü bölümde ise, Sayın'ın taksimlerinin analizi ve bulguları üzerinden segâh perdesi ve Uşşak makamı seyir anlayışına dair değerlendirmeler yapılacaktır.

Sonuç olarak, bu çalışma, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin incelenmesi yoluyla segâh perdesi ve Uşşak makamı seyir anlayışına katkıda bulunmayı hedeflemekte ve Türk müziği alanında bilgi birikimini artırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, aynı zamanda gelecekteki araştırmalar için önemli bir temel oluşturarak Türk müziği makamlarının ve seyir kavramının daha kapsamlı analizlerle incelenmesini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

## YÖNTEM

Bu çalışmada, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerin incelenmesi amacıyla sinyal işleme yazılımlarından faydalanılacak. Özellikle, MakamBox (Atıcı ve diğerleri, 2015) adı verilen program kullanılarak melogram ve histogramlar elde edilecek. Bu yöntem, Uşşak makamının ve segâh perdesinin karakteristik özelliklerini grafiksel olarak ortaya koymakta etkili olacaktır.

Sinyal işleme yazılımlarının kullanımı, ses kayıtlarının otomatik analizini ve taksimlerin temel özelliklerinin hızlı ve doğru bir şekilde tespit edilmesini sağlar. Melogram ve histogramların kullanılması, makamların ve müzikal seyirlerin detaylı incelenmesine önemli katkılar sağlar.

MakamBox, Türk müziği makamlarının analizi için özel olarak geliştirilmiş bir araçtır. Bu program, ses kayıtlarından elde edilen melogramlarla taksimlerin zaman içindeki tonal değişimleri ve yoğunluklarını, histogramlarla ise perdelerin kullanım sıklığını ve dağılımını gösterir. Bu analizler, Uşşak makamının ve segâh perdesinin özelliklerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.

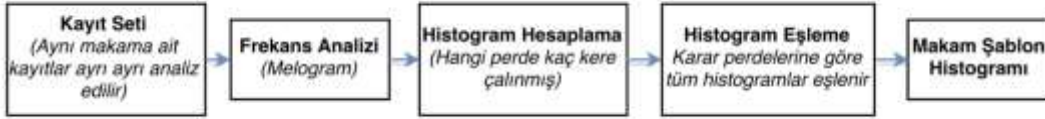
MakamBox'ın kullanımı, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerin müzikal yapısı ve perde kullanımlarının derinlemesine analiz edilmesine olanak tanır. Bu analizler, Türk müziği alanındaki bilgi birikimini artırarak, makamların ve müzikal seyirlerin daha kapsamlı incelenmesine katkıda bulunur.

Java temelli MakamBox yazılımı, Barış Bozkurt tarafından Matlab için geliştirilen MakamToolBox (Bozkurt, 2008) yazılımından esinlenerek oluşturulmuştur. Geliştirici Bilge Miraç Atıcı, uygulamanın işleyişini şu şekilde açıklar:

Makam Şablon Histogramlarının Çıkartılması: Melodik analiz için ilk adım, zaman-frekans serisi (melogram) verisinin elde edilmesidir. Bu veri, entonasyon, seyir ve süslemeler hakkında bilgi

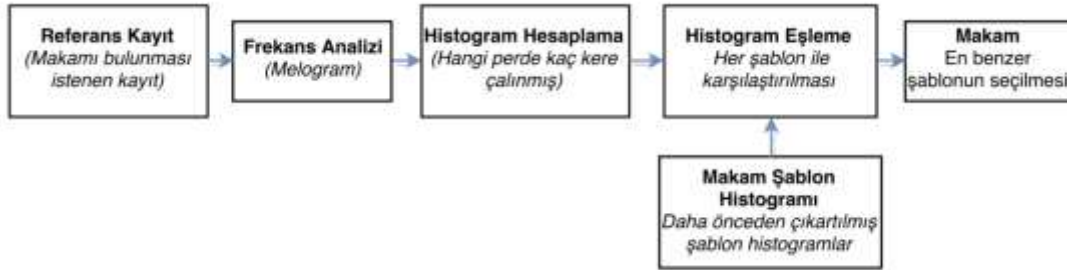
sağlar. Ayrıca, perdelerin kullanım sıklığını gösteren histogramlar da elde edilir. Bunlar, şarkının makamına ilişkin temel bilgiler sunar.

Aynı makama ait eserlerin histogramları, karar perdesi temel alınarak eşleştirilir ve toplanır. Böylece, her makamın şablon histogramları oluşturulur. (Atıcı ve diğerleri, 2015)



Resim 1. MakamBox programının Şablon Histogramı oluşturma prensibi.

Makam Sınıflandırma ve Karar Perdesi Tespiti: Otomatik elde edilen makam şablon histogramları, kaydın makamını ve karar perdesini belirlemede kullanılır. Seçilen kaydın histogramı, bilinen karar perdesiyle şablon histogramlarla karşılaştırılır ve en uygun şablon seçilerek sınıflandırma yapılır. (Atıcı ve diğerleri, 2015)



Resim 2. MakamBox programının makam sınıflandırma ve karar perdesi bulma prensibi.

Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksim kayıtlarının incelenmesinde, istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Seslerin sayısal değerlerle ifade edilebilmesi, bu analizlerde etkili olmuştur.

Değerlendirmeler, uygulamanın işleyişi nedeniyle, karar sürecine göre koma birimleri arasındaki uzaklıklara dayanarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen koma verileri, Microsoft Excel yazılımında düzenlenmiş tablolar şeklinde sunularak, koma kullanımındaki farkları daha kolay bir şekilde sayısal olarak hesaplamamıza olanak sağlamıştır.

## **Evren ve Örneklem**

Bu çalışmanın evreni, Türk müziği alanında ünlü neyzen Niyazi Sayın'ın Uşşak makamında gerçekleştirdiği taksimler olarak tanımlanmaktadır. Bu evrende, özellikle segâh perdesi ve Uşşak makamı seyir anlayışı üzerine odaklanılmıştır. Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimleri Türk müziğinde önemli bir yere sahip olduğundan, bu evrenin seçilmesi çalışmanın amacına uygun olacaktır.

Çalışma için örneklem olarak, Niyazi Sayın'ın toplamda üç adet Uşşak makamında taksimi kullanılmıştır. Bu örneklem, evrendeki tüm taksimleri temsil etmese de, Sayın'ın Uşşak makamındaki icra anlayışının ve segâh perdesi kullanımının analizine olanak sağlayacak niteliktedir. Üç taksimin seçilmesi, analizlerin derinlemesine ve daha odaklı bir şekilde gerçekleştirilmesine imkân tanımaktadır.

Bu örneklem, Niyazi Sayın'ın icralarının temel özelliklerini, segâh perdesinin ve Uşşak makamının seyir anlayışını ortaya koymak için yeterli kabul edilmektedir. Elde edilen bulgular, Sayın'ın icra tarzına dair önemli ipuçları sağlayarak, Türk müziği alanında daha geniş kapsamlı araştırmalara zemin hazırlamaktadır.

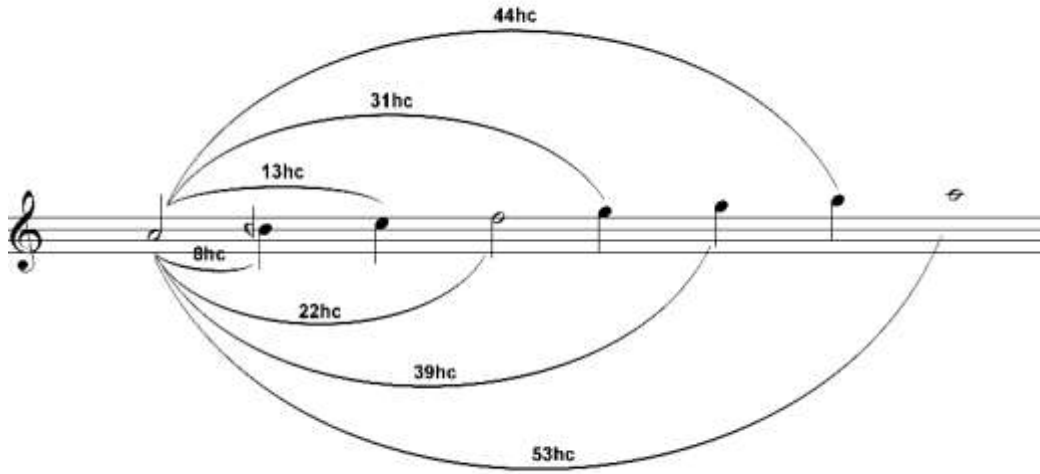
Örneklem ve evren göz önüne alındığında, bu araştırma, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamında gerçekleştirdiği taksimlerin incelenmesi üzerinden, segâh perdesi ve Uşşak makamının icrasıyla ilgili önemli katkılar yapmayı hedeflemektedir. Bu örnekleme ve evrene dayalı analizler, Türk müziği teorisi ve makam anlayışının daha geniş bir bakış açısı sunacaktır.

## **BULGULAR**

Bu bölümde gerçekleştirilen analizler, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamında yaptığı taksim kayıtlarından elde edilen verileri, sayma, sıralama, ortalama hesaplamaları ve yüzde hesaplamaları gibi istatistiksel tekniklerle değerlendirmektedir. Müziğin içindeki seslerin sayısal ifadesi mümkün olduğundan, müzikal incelemelerde istatistiksel yöntemlere başvurulmuştur.

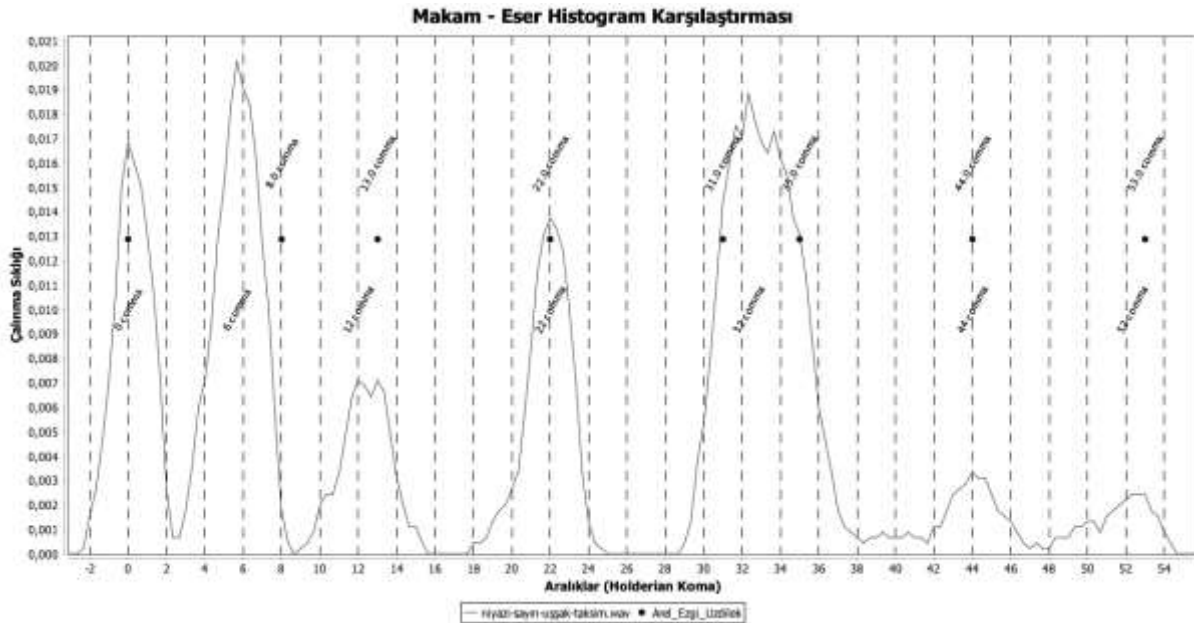
### **Arel-Ezgi-Uzdilek Sistemine Göre Uşşak Makamı Aralıkları ve Niyazi Sayın'ın Perde Baskısı Anlayışı**

Uşşak makamının referans notası olarak kabul edilen La (Dügah) perdesiyle ilişkilendirilerek, AEU ses sistemi içindeki diğer perdelerin koma cinsinden uzaklıklarını açıklayan dizi şu şekildedir:



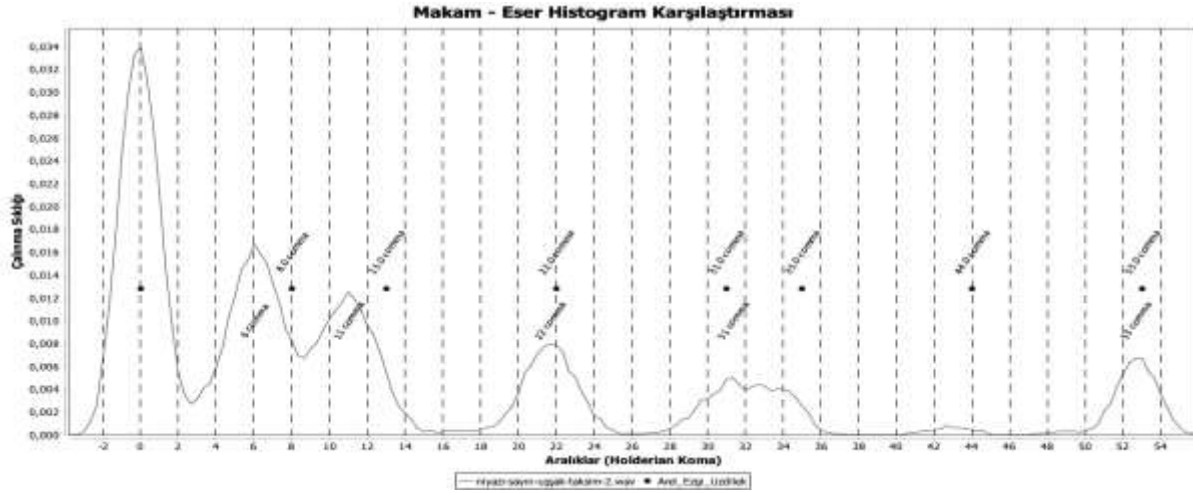
Resim 3. Uşşak Makamı dizisindeki perdelerin karar Dügah (La) perdesine olan koma cinsinden mesafeleri. (Pınarbaşı, 2017)

Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin analizi, MakamBox yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiş ve sonuçlar, karar perdesine göre mesafeleri noktalarla işaretleyen ve çalınma sıklığını gösteren histogram verileri olarak elde edilmiştir. Uşşak makamına ait Ney Taksimi ses kaydının histogramı aşağıda sunulmuştur.



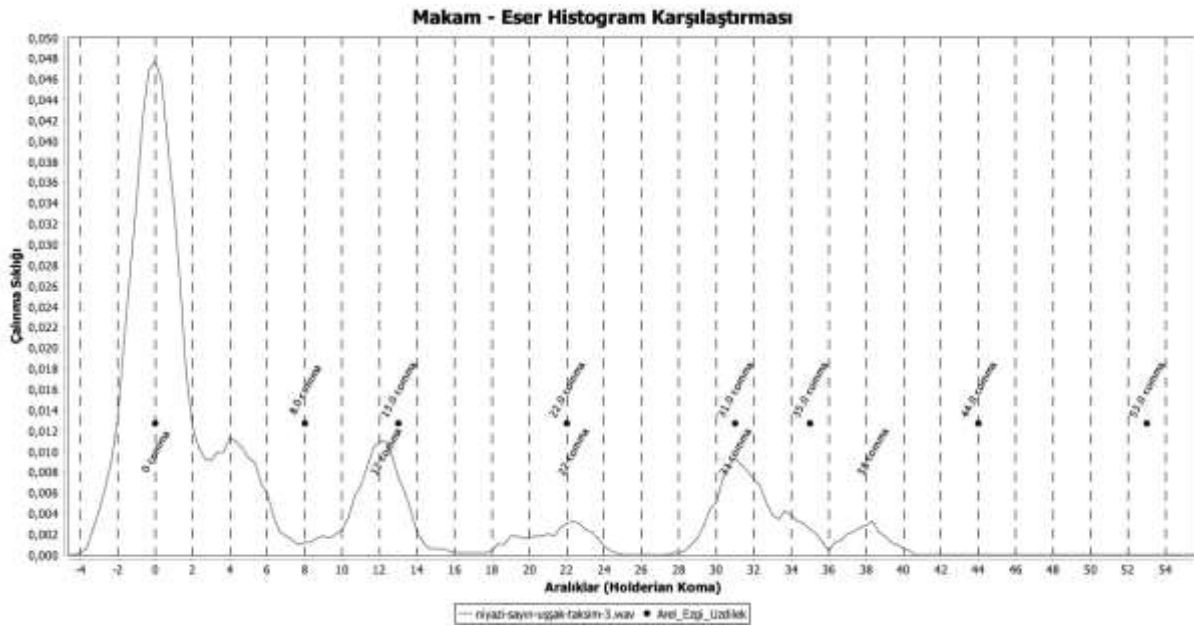
Grafik 1. Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamında Ney ile yaptığı "Uşşak Taksim" isimli icranın histogram grafiği.

Niyazi Sayın'ın "Uşşak Taksimi 2" adlı performansının MakamBox programı tarafından işlenmesi sonucunda oluşturulan histogram aşağıdaki şekildedir:



Grafik 2. Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamında Ney ile yaptığı "Uşşak Taksim 2" isimli icranın histogram grafiği.

Niyazi Sayın'ın "Uşşak Taksimi 3" adlı performansının MakamBox programı tarafından işlenmesi sonucu elde edilen histogram aşağıdaki şekildedir:



Grafik 3. Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamında Ney ile yaptığı "Uşşak Taksim 3" isimli icranın histogram grafiği.



MakamBox yazılımı kullanılarak AEU ses sistemine dayalı olarak elde edilen noktalardan taksimlerin histogram verileri toplandığında ve teorik perde aralıklarıyla karşılaştırıldığında, aşağıdaki tablo şeklinde sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Uşşak Makamı		La	Si b	Do	Re	Mi	Fa	Sol	La
Arel-Ezgi-Uzdilek Ses Sistemine Göre Koma Aralıkları		0,0	8,0	13,0	22,0	31,0	35,0	44,0	53,0
Niyazi Sayın	Uşşak Taksim	0,0	6,0	12,0	22,0	32,0	34,0	44,0	52,0
Niyazi Sayın	Uşşak Taksim 2	0,0	6,0	11,0	22,0	31,0	34,0	43,0	53,0
Niyazi Sayın	Uşşak Taksim 3	0,0	4,0	12,0	22,0	31,0	34,0	38,0	

*Tablo 1. AEU Ses Sistemine Göre Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamı Taksimlerindeki Hicaz Perde Baskı Koma Değerleri*

Uşşak makamının çıkıcı bir seyir karakterine sahip olması sebebiyle, pestten tize doğru sıralama yapılarak ilk performans olan "Uşşak Taksim" analiz edildiğinde; AEU ses sistemindeki aralıklarla neredeyse tamamen uyumsuz bir şekilde perdelerin icra edildiği gözlemlenmiştir. Özellikle segâh perdesi incelendiğinde, Si bemol notasının 1 koma değiştirme işaretiyle belirtilmesine rağmen, 3 koma bemolün varmış gibi glissando şeklinde icra edildiği görülmüştür.

Aynı şekilde, "Uşşak Makamı 2" adlı performans da incelendiğinde, AEU ses sistemindeki aralıklarla neredeyse hiç uyumsuzluk olmadan icraların gerçekleştirildiği görülmüştür. Segâh perdesi özelinde, Si bemol notasının 1 koma değiştirme işaretiyle belirtilmesine rağmen, 3 koma bemolün varmış gibi glissando şeklinde icra edildiği göze çarpmıştır.

Son olarak, "Uşşak Makamı 3" adlı performans değerlendirildiğinde, AEU ses sistemindeki aralıklarla büyük ölçüde uyumsuz icraların sergilendiği gözlemlenmiştir. Yine de Segâh perdesi özelinde, Si bemol notasının 1 koma değiştirme işaretiyle belirtilmesine rağmen, 5 koma bemolün varmış gibi bol glissando tarzında icra edildiği gözlemlenmiştir.

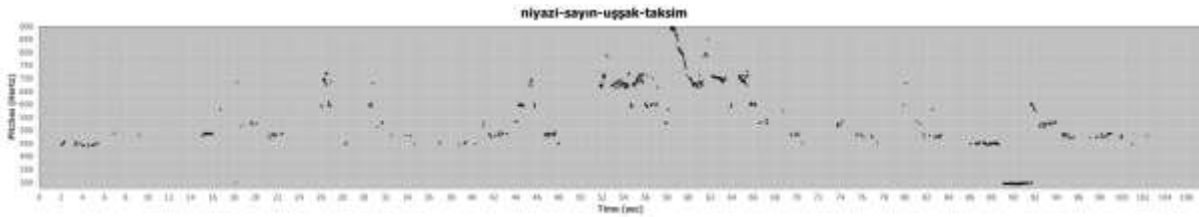
### **Arel-Ezgi-Uzdilek Sistemine Göre Uşşak Makamı Seyir Karakteri ve Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamı Seyir Anlayışı**

MakamBox yazılımı, melogram adlı bir özellik ile zaman düzleminde ardışık olarak icracının gerçekleştirdiği seyir melodisini gösteren bir grafik sunarak, taksimlerin seyirlerini görsel olarak

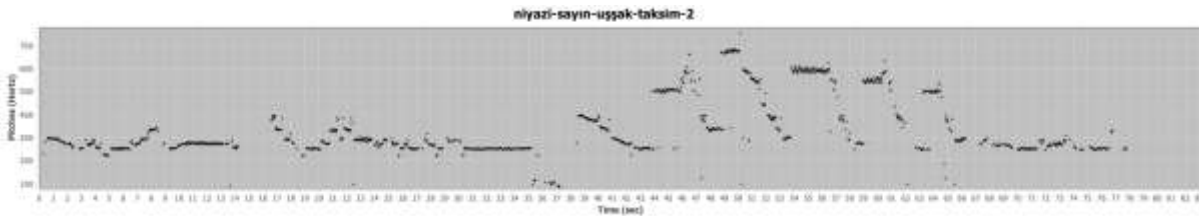
inceleme fırsatı sağlamıştır. Bu sayede seyir karakterinin gözlemlenerek belirlenmesine çalışılmıştır.

Arel'e göre, bu makam çıkıcı bir karaktere sahiptir ve temel dizisi, Uşşak makamının tiz tarafına Bûselik makamının beşlisinin eklenmesiyle oluşturulmuştur (Arel, 1993: 44)

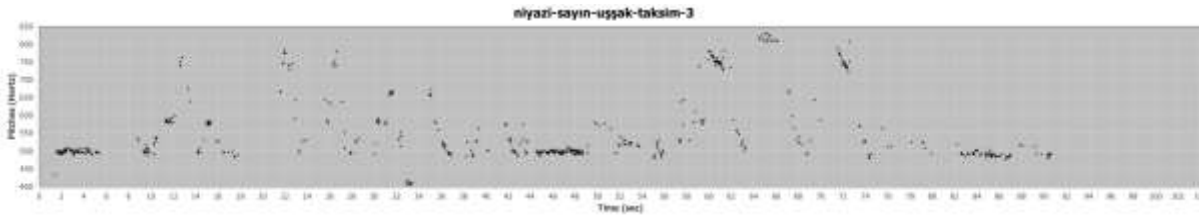
MakamBox yazılımında icracının ses kaydı açıldıktan sonra icralarının isim sırasına göre aşağıdaki gibi melogram grafikleri ortaya çıkmaktadır.



Grafik 4. Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamında Ney ile yaptığı "Uşşak Taksim" isimli icranın melogram grafiği.



Grafik 5. Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamında Ney ile yaptığı "Uşşak Taksim 2" isimli icranın melogram grafiği.



Grafik 6. Niyazi Sayın'ın Uşşak Makamında Ney ile yaptığı "Uşşak Taksim 2" isimli icranın melogram grafiği.

Melogramlar incelendiğinde, grafiklerin yükselen bir eğilim gösterdiği fark edilmektedir. Arel'in sunduğu tanımlarla bu melogramlar karşılaştırıldığında, seyir başlangıcındaki özelliklerin uyumlu olduğunu söyleyebiliriz. Bu durum, seyirlerin başlangıç niteliklerinin uyumlu bir şekilde analiz edilmesi ve daha detaylı sonuçlar elde etmeye olanak sağlamaktadır.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Niyazi Sayın'ın icralarının seyir karakteri açısından AEU sisteminin öngördüğü seyir anlayışıyla örtüşmekle birlikte, AEU ses sistemine göre farklı bir pratik sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu

farklılığın temel nedenleri arasında usta-çırak ilişkisi, kişisel beceri ve kişisel makam algısı bulunmaktadır.

Niyazi Sayın'ın icralarının analizi, Türk müziğindeki makamların ve seyir anlayışının öğretimi ve uygulamasında usta-çırak ilişkisinin önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu ilişki, müzisyenlerin icra ettikleri makamların ve seyirlerin özelliklerini kişisel deneyimlerine ve öğrendikleri tekniklere göre yorumlamalarına olanak tanımaktadır.

Kişisel beceri ve kişisel makam algısı da, Niyazi Sayın'ın icralarında sergilediği farklılıkların önemli faktörleridir. Müzisyenler, kendi yetenekleri ve anlayışları doğrultusunda makamları ve seyirleri şekillendirirler. Bu durum, Niyazi Sayın'ın icralarında AEU ses sisteminden farklı bir yaklaşım sergilemesine yol açmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçları, Türk müziği alanında öğretim ve icra metodolojilerine önemli katkılar sağlamaktadır. Usta-çırak ilişkisi, kişisel beceri ve kişisel makam algısı gibi faktörlerin daha detaylı incelenmesi, Türk müziği eğitiminde ve uygulamasında daha etkili yöntemlerin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

Ayrıca, bu çalışma, Türk müziği alanında yapılan analizlerde sinyal işleme programlarının kullanımını teşvik etmekte ve bu yöntemlerin elde edilen sonuçlar üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. MakamBox gibi araçların kullanılması, makamların ve seyir anlayışının daha kapsamlı ve derinlemesine analizlerine imkân tanıyarak, Türk müziği alanında bilgi birikimini artırmaktadır.

Gelecekteki araştırmalar, farklı müzisyenlerin ve icra stillerinin analizini içerebilir. Bu şekilde, usta-çırak ilişkisinin ve kişisel becerilerin farklı müzisyenler ve makamlar üzerindeki etkisi daha geniş bir perspektiften incelenebilir. Ayrıca, sinyal işleme programları ve MakamBox gibi araçların daha fazla kullanılması, Türk müziğindeki makamların ve seyir anlayışının daha detaylı ve sistemli bir şekilde analiz edilmesine olanak sağlayacaktır.

Sonuç olarak, Niyazi Sayın'ın Uşşak makamındaki taksimlerinin analizi, segâh perdesi ve Uşşak makamı seyir anlayışına önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu çalışma, Türk müziği alanındaki bilgi birikimini artırmayı amaçlamakta ve makamlar ile seyir kavramlarının daha derinlemesine incelenmesini teşvik etmektedir.

Özellikle, Türk müziği eğitimi ve icrasında kullanılan AEU sistemi yerine alternatif yaklaşımların araştırılması ve bu alternatiflerin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu, Türk

müziği öğretimi ve icrasında daha geniş bir bakış açısı sunarak, öğrenci ve müzisyenlerin farklı makamlar ve seyir anlayışları üzerinde çalışmalarını çeşitlendirmelerine yardımcı olacaktır.

Ayrıca, usta-çırak ilişkisinin ve kişisel becerilerin Türk müziğindeki rolü üzerine yapılan araştırmaların arttırılması, geleneksel müzik eğitiminin önemini ve değerini daha iyi anlamaya ve bu eğitimin modern müzik eğitimiyle nasıl entegre edilebileceğine dair yeni fikirler sunacaktır.

Son olarak, bu çalışmanın önerileri doğrultusunda, Niyazi Sayın gibi ünlü müzisyenlerin icralarının detaylı analizlerinin yanı sıra, genç ve gelecek vaat eden müzisyenlerin icralarının da incelenmesi, Türk müziği alanındaki bilgi birikimine daha geniş bir katkı sağlayarak, gelecek nesil müzisyenlerin yetişmesine katkıda bulunacaktır.

## KAYNAKLAR

- Arel, H. S. (1993). *Türk Mûsikîsi Nazariyatı Dersleri (Hızl. Onur Akdoğu)*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Atıcı, B. M., Bozkurt, B., & Şentürk, S. (2015). A culture-specific analysis software for makam music traditions. *Proceedings of 5th International Workshop on Folk Music Analysis (FMA 2015)*, (s. 88-92). Paris.
- Bozkurt, B. (2008, Vol. 37 1). An automatic pitch analysis method for Turkish maqam music. *Journal of New Music Research*, s. 1-13.
- Pınarbaşı, E. (2017). *XX. Yüzyıl Türk müziği irticalî icralarında perde ve seyir karakteri anlayışı. (Yayımlanmamış doktora tezi/yüksek lisans tezi)*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

## EXTENDED ABSTRACT

Known for its profound historical roots and unique modal system, Turkish music is a significant cultural and artistic expression in its region. Among the diverse modes in Turkish music, the Uşşak mode is particularly remarkable for its emotional depth and versatility. Characterized by its evocative nature, often associated with melancholy and introspection, the Uşşak mode is ideal for a wide range of musical compositions.

The Uşşak mode, like other modes in Turkish music, possesses a unique set of intervals and pitches, differentiating it notably from Western musical scales. This distinctive structure provides

composers and performers with a singular sonic palette, enabling them to create music that resonates deeply with the region's cultural heritage. Within the Uşşak mode, the segâh pitch is of paramount importance, introducing an added layer of complexity and nuanced richness that defines the mode's character.

Celebrated for his deep understanding and interpretation of the Uşşak mode, Niyazi Sayın, a masterful exponent of Turkish music and the ney (a traditional Turkish flute). His improvisations are not only technically precise but are also imbued with a profound emotional depth, offering listeners a rich auditory experience. Sayın's treatment of the Uşşak mode, especially his use of the segâh pitch, has significantly influenced contemporary approaches to this traditional music form. Sayın's contributions go beyond technical mastery. His music reflects the cultural and historical contexts of Turkish music, serving as a conduit between the traditional past and the evolving present. His improvisations transcend mere musical performance, representing a form of cultural narrative that keeps the tradition vibrant while infusing it with personal expression and creative innovation.

This study aims to undertake a thorough analysis of the Uşşak mode, particularly focusing on Niyazi Sayın's improvisations. The research delves into the detailed usage of the Uşşak mode and the segâh pitch, examining how these musical elements are utilized in Sayın's performances to create a rich and emotive soundscape.

Advanced signal processing techniques form the core of the methodology. Tools like MakamBox are employed to analyze the audio recordings of Sayın's improvisations. These tools are capable of detecting subtle nuances in pitch, rhythm, and musical progression, offering a detailed visual representation of the music's structure.

The resulting melograms and histograms are central to this analysis, providing insights into pitch variations, rhythmic patterns, and the overall structure of the improvisations. These visual representations enable researchers to gain a deeper understanding of the intricacies of the Uşşak mode and how the segâh pitch is highlighted in Sayın's performances.

The use of signal processing in music analysis represents a significant advancement in ethnomusicology. It allows researchers to uncover musical details that may be imperceptible to the human ear. In this study, signal processing is crucial for a detailed examination of the intervals and progression patterns within the Uşşak mode, offering a new level of precision in musical analysis.

MakamBox, designed specifically for analyzing Turkish music, is adept at extracting intricate information from audio signals. This tool bridges traditional musicology with modern scientific methods, enabling a more objective and comprehensive understanding of musical structures.

The study's findings provide key insights into the Uşşak mode and the segâh pitch as interpreted by Niyazi Sayın. It reveals how Sayın's improvisations both adhere to and diverge from traditional structures, shedding light on his unique style of interpretation. This is particularly evident in his innovative use of the segâh pitch, which he employs to add a distinctive color and emotion to the Uşşak mode.

Furthermore, the research emphasizes the importance of individual expression in Turkish music. Sayın's performances demonstrate his personal artistic vision, while remaining grounded in traditional modal structures. This observation is crucial as it underscores the dynamic nature of Turkish music, where personal creativity and interpretation play a vital role alongside time-honored norms.

The study also has significant implications for the teaching and transmission of Turkish music. Insights into how master musicians like Niyazi Sayın interpret and adapt traditional modes can inform teaching methodologies, aiding in the preservation and evolution of this rich musical heritage.

In conclusion, this comprehensive study provides an in-depth analysis of the Uşşak mode and the segâh pitch through Niyazi Sayın's improvisations and opens avenues for future research in Turkish music. It suggests the potential for similar studies on other modes and musicians, thereby enhancing the overall understanding of the complexities and nuances of Turkish music. The integration of signal processing tools in musical analysis represents a promising direction in the field of ethnomusicology. This approach, applicable to various musical traditions worldwide, offers a deeper understanding of the interplay between tradition, individual expression, and musical structure. This research contributes significantly to the ongoing discourse on preserving and evolving musical traditions, blending traditional musicology with contemporary technology to offer a more nuanced appreciation of the rich tapestry of world music, particularly those traditions with a deep and storied history like Turkish music.